

PODSUMOWANIE

przyjętego „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030”

zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

(Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.).

Zgodnie z art. 17 ust.1 ustawy Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy województwa w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza wojewódzki program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych. Projekt „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030” (projekt POŚ2030) opracowany został przez pracowników Oddziału Ochrony Przyrody Departamentu Przyrody i Klimatu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

W związku z art. 74a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (ustawa OOS), który stanowi, że prognoza oddziaływania na środowisko projektu programu ochrony środowiska może zostać wykonana przez specjalistów posiadających odpowiednie wykształcenie środowiskowe i 3 letnie doświadczenie w zakresie sporządzania tego typu dokumentów, wykonanie Prognozy oddziaływania na środowisko projektu POŚ2030 (prognoza OOS) zostało zlecone firmie Ekovert z Wrocławia.

Celem postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOS) jest identyfikacja i ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji zamierzeń projektu POŚ2030 oraz analiza ewentualnych oddziaływań skumulowanych – czyli takich, które wynikają z wdrażania innych dokumentów strategicznych w regionie. W przypadku oddziaływań o charakterze negatywnym, celem Prognozy OOS jest określenie niezbędnych alternatyw lub działań mitygujących, umożliwiających ich wyeliminowanie lub minimalizację, a w ostateczności kompensujących (zastępujących) utracone walory środowiska.

Ustalenia zawarte w Prognozie OOS oraz sposób ich uwzględnienia w projekcie POŚ2030

Prognoza OOS ocenia potencjalny wpływ realizacji zamierzeń przedmiotowego dokumentu na środowisko.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie OOS został opracowany zgodnie z art. 51 ustawy OOS, z uwzględnieniem wymogów określonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.411.30.2022.EB z dnia 28 października 2022 r. oraz Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego pismem znak: NZ.9022.5.107.2022 z dnia 21 października 2022 r.

Projekt POŚ2030 jest narzędziem polityki ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim, stanowiąc zbiór działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do prowadzenia ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Jego głównym celem jest dążenie do osiągnięcia w regionie nisko i zeroemisyjnej gospodarki, ograniczającej zużycie zasobów naturalnych oraz odpornej na zmiany klimatu. Główny cel projektu POŚ2030 ma zostać zrealizowany przez 12 celów strategicznych – po jednym odpowiadającym każdemu z komponentów środowiska:

1. Poprawa jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń w powietrzu, w tym osiągnięcie poziomu celu długoterminowego ozonu.
2. Wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii.
3. Poprawa klimatu akustycznego w województwie świętokrzyskim.
4. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
5. Odtworzenie naturalnych funkcji wód powierzchniowych i podziemnych oraz podjęcie działań na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody.
6. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.
7. Ochrona i ograniczenie bezpośredniej eksploatacji zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z ich eksploatacją.
8. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych, kulturowych gleb oraz ochrona gleb przed niekorzystnymi zmianami klimatu.
9. Zapobieganie powstawaniu odpadów i dążenie do gospodarki o obiegu zamkniętym.
10. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

11. Prowadzenie zrównoważonej biogospodarki leśnej.

12. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Przytoczone dwanaście celów ma zostać osiągnięte poprzez realizację zadań w ramach wskazanych 63 kierunków działań. Łącznie w projekcie POŚ2030 wskazano 102 zadania o dużym stopniu ogólności – nie wskazuje się dla nich konkretnych lokalizacji czy założeń technologicznych.

W pierwszej części Prognozy OOŚ dokonano oceny projektu POŚ2030 pod kątem jego powiązań z innymi dokumentami szczebla unijnego, krajowego oraz regionalnego, jednocześnie przytaczając podstawowe wnioski wynikające z przeprowadzonych dla nich procedur SOOŚ. Analiza wykazała zgodność projektu POŚ2030 z analizowanymi dokumentami w zakresie formułowanych w ich ramach celów ochrony środowiska. Szczególną uwagę zwrócono na wysoki stopień powiązań z dokumentami szczebla regionalnego.

Kolejne rozdziały odnoszą się do oceny poszczególnych celów, kierunków działań oraz zadań zaproponowanych w projekcie POŚ2030 przez pryzmat ich wpływu na środowisko. Podstawą do prowadzenia dalszych rozważań była przeprowadzona w pierwszej kolejności analiza potencjału znaczącego oddziaływania na środowisko przedsięwzięć wynikających z projektu POŚ2030 w świetle obowiązujących uwarunkowań prawnych. Wskazano w niej, jakie przedsięwzięcia o możliwe znaczącym oddziaływaniu na środowisko, mogą być realizowane w ramach zaproponowanych w projekcie POŚ2030 zadaniach. W kolejnej części Prognozy OOŚ, szczegółowej analizie poddano każdy z komponentów środowiska spośród wymienionych w ustawie OOŚ, tj. różnorodność biologiczna (flora, fauna, obszary chronione, w tym obszary Natura 2000, korytarze ekologiczne), ludzie (w tym jakość życia i zdrowie ludzi, klimat akustyczny, pola elektromagnetyczne), dobra materialne, wody, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat i jego zmiany, zasoby naturalne i zabytki. Opisano stan aktualny każdego z nich na terenie województwa świętokrzyskiego, jednocześnie identyfikując najistotniejsze problemy. Wśród nich znalazły się m.in. intensyfikacja negatywnych skutków zmian klimatu, powodowana globalną emisją gazów cieplarnianych do atmosfery, zakwaszenie gleb, postępująca erozja wodna

i wietrzna gruntów, duża presja antropogeniczna związana z postępującym procesem urbanizacji oraz rozwojem przemysłu, zagrożenie zdrowia zanieczyszczeniem powietrza, stresem cieplnym i ponadnormatywnym poziomem hałasu na terenach miejskich, niedostatek powierzchni biologicznie czynnych, bardzo wysokie na większości obszaru województwa stężenia silnie toksycznego dla ludzi benzo(a)pirenu oraz szkodliwego dla ludzi i roślin ozonu, a także wysokie stężenia pyłów zawieszonych na obszarach miejskich i podmiejskich, transport zanieczyszczeń związanych z budową, rozbudową oraz modernizacją infrastruktury drogowej i odpadowej do wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie wód powierzchniowych ściekami komunalnymi oraz podziemnych z nieszczelnych szamb, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych nawozami sztucznymi i naturalnymi stosowanymi w rolnictwie oraz środkami ochrony roślin, zbyt jednolita struktura wiekowa i gatunkowa drzewostanów, ubożenie siedlisk leśnych ze względu na zbyt małe zasoby martwego drewna, ekspansja obcych geograficznie i inwazyjnych gatunków, presja turystyczna na obszary wrażliwe na antropopresję, nielegalne wysypiska odpadów, przerywanie połączeń ekologicznych między obszarami chronionymi w wyniku zabudowy nowych terenów, zmniejszenie retencyjności zlewni w wyniku melioracji fragmentów dolin, antropogeniczne zaburzenia stosunków wodnych.

Analiza ta stanowiła punkt wyjścia do oceny projektu POŚ2030 jako całości oraz w kontekście zaproponowanych w nim celów strategicznych, kierunków działań oraz wskazanych zadań. Wyniki szczegółowej oceny zadań wskazywanych w projekcie POŚ2030 zaprezentowane zostały w załączniku nr 1 do Prognozy OOS, w którym dla każdego zadania wskazywano wpływ jego realizacji na analizowany komponent, spektrum oddziaływań (od nieistotnych do znaczących, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych), rodzaj oddziaływania (pośrednie/bezpośrednie/wtórne oraz krótko/średnio i długookresowe o częstotliwości stałej i chwilowej), jednocześnie wskazywano również zalecenia dotyczące minimalizacji oddziaływań negatywnych oraz wzmocnienia oddziaływań pozytywnych. Opracowane zalecenia wykorzystane na etapie wdrażania działań projektu POŚ2030 i pozwoliły uniknąć lub maksymalnie zminimalizować zidentyfikowane oddziaływania o potencjalnie negatywnym charakterze.

Przeprowadzone analizy doprowadziły do następujących wniosków:

1. Z uwagi na wysoki poziom ogólności dokumentu, w którym nie wskazano konkretnych lokalizacji zadań, ani rozwiązań technicznych, nie identyfikuje się silnych oddziaływań pozytywnych ani negatywnych, których wystąpienie jest pewne.
2. Bilans oddziaływania projektu POŚ2030 jako całości jest pozytywny. Oddziaływania pozytywne, które mogą wpłynąć na poprawę aktualnego stanu środowiska lub na zmniejszenie istniejących oddziaływań na środowisko, identyfikuje się przede wszystkim w ramach komponentów: klimatu, powietrza, zasobów naturalnych, powierzchni ziemi oraz wód. Liczne pozytywne oddziaływania są efektem synergii – cele strategiczne dedykowane jednemu komponentowi mają często bezpośredni pozytywny wpływ również na inne komponenty środowiska. Warto zauważyć, że identyfikowany bezpośredni wpływ na komponenty zasobów naturalnych, powietrza oraz klimatu - służy bezpośrednio realizacji celu głównego projektu POŚ2030, jakim jest dążenie do osiągnięcia w regionie nisko i zeroemisyjnej gospodarki, ograniczającej zużycie zasobów naturalnych oraz odpornej na zmiany klimatu.
3. Szczegółowe analizy potencjalnych oddziaływań wdrożenia poszczególnych celów strategicznych wykazały także oddziaływania potencjalnie negatywne. Nie stwierdza się oddziaływań negatywnych związanych z bezpowrotnym negatywnym skutkiem dla środowiska. Oddziaływania negatywne o charakterze potencjalnym, których możliwość wystąpienia będzie uzależniona od wyboru lokalizacji oraz sposobu realizacji wskazanych w projekcie POŚ2030 zadań mogą wystąpić przede wszystkim w przypadku realizacji zadań infrastrukturalnych o dużej skali, takich jak budowa dróg czy zbiorników retencyjnych. Mogą się one wiązać z potencjalnymi konfliktami z obszarami chronionymi, korytarzami ekologicznymi, stanowiskami chronionych gatunków roślin, zwierząt, grzybów i siedlisk przyrodniczych, naruszeniem wierzchnich warstw powierzchni ziemi, ingerencją w krajobraz, naruszeniem obiektów zabytkowych, czy wzrostem emisji gazów cieplarnianych. Pozostałe zidentyfikowane oddziaływania potencjalnie negatywne będą miały znikomą i nieistotną skalę oddziaływania i najczęściej wiązać się będą z etapem realizacji i ustaną po zakończeniu prac. Z uwagi na ogólny kształt dokumentu, zidentyfikowane potencjalne negatywne oddziaływania będą łatwe do minimalizacji

poprzez właściwy dobór lokalizacji zadań, wybór stosowanych technologii, czy dobór odpowiednich środków zapobiegawczych.

Analizie poddano również możliwość kumulowania się oddziaływań wynikających z realizacji projektu POŚ2030 i innych dokumentów strategicznych. Wskazano bardzo pożądaną synergii zidentyfikowanych oddziaływań pozytywnych, przede wszystkim w obszarach związanych z elementami przyrodniczymi, ludźmi czy klimatem. Istnieje jednak ryzyko kumulowania się oddziaływań potencjalnie negatywnych. Wynika to z wpisania w projekt POŚ2030 szeregu zadań, w ramach których, realizowane będą projekty infrastrukturalne, szczególnie w obszarze transportu, energetyki czy gospodarki wodnej, które w przypadku lokalizacji, np. w granicach obszarów chronionych, mogą prowadzić do narastania w ich obrębie presji generowanych przez działania wynikające z innych dokumentów. Z tego powodu, niezmiernie istotna jest szczegółowa analiza i uwzględnienie tego typu zagadnień jeszcze przed etapem obligatoryjnych dla tego typu projektów procedur środowiskowych, czyli na najwcześniejszych etapach prac koncepcyjnych i wariantowych.

W końcowych rozdziałach wskazano działania minimalizujące, które z uwagi na brak sprecyzowanych lokalizacji oraz parametrów technicznych zadań wskazanych w projekcie POŚ2030, mogą być wdrażane już na wczesnych etapach planowania ich realizacji. Jako szczególnie istotne elementy prewencji w ramach działań o charakterze inwestycyjnym, wskazano analizę wariantów lokalizacyjnych i wybór najmniej ingerującego w wartości przyrodnicze oraz wybór najnowszych technologii minimalizujących negatywny wpływ na środowisko. Obok działań minimalizujących potencjalne oddziaływania negatywne jako swego rodzaju alternatywy lub uzupełnienia zapisów analizowanego projektu POŚ2030, przedstawiono rekomendacje i zalecenia, których zastosowanie ma na celu doprowadzenie do wzmocnienia pozytywnych efektów realizacji poszczególnych zadań.

W ostatnim rozdziale Prognozy OOŚ odniesiono się do sposobu oceny przewidywanych metod i częstotliwości analizy skutków realizacji projektu POŚ2030 na środowisko. Analizie poddano zaproponowany w projekcie POŚ2030 zakres i sposób monitorowania jego realizacji. Zaproponowana koncepcja monitoringu wdrażania projektu POŚ2030 zawiera 22 mierzalne

wskaźniki dla ujętych w nim celów. Obejmują one kluczowe parametry jakości komponentów środowiska, takich jak powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, natężenie promieniowania, stan wód, gleb, zasobów geologicznych i przyrodniczych. Dla każdego wskaźnika określono wielkość w roku bazowym oraz źródło danych o wskaźniku. Przyjęto, że proces monitoringu będzie prowadzony od szczebla gminnego, przez powiatowy, kończąc na wojewódzkim. W Prognozie OOS stwierdzono, że zaproponowana metoda, zakres oraz częstość monitorowania, pozwoli na właściwą ocenę wpływu wdrażania projektu POŚ2030 na stan środowiska regionu. Podkreślić należy niezwykle ambitnie docelowe wartości niektórych wskaźników na rok 2030. Dotyczy to w szczególności gospodarowania wodami i gospodarki wodno-ściekowej oraz zasobów przyrodniczych.

Opiniowanie przez właściwe organy

Organ prowadzący postępowanie, zgodnie z wymogami art. 57 i 58 ustawy OOS przedstawił konsultowane dokumenty właściwym organom opiniującym, tj. Świętokrzyskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu oraz Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Kielcach.

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 20.09.2023 r. znak: NZ.9022.5.89.2023 zaopiniował oba dokumenty pozytywnie bez zastrzeżeń.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem z dnia 16.10.2023 r. znak: WOO-III.410.3.28.2023.KW przedstawił swoją opinię wyrażając jednocześnie uwagi do przedłożonych dokumentów.

Swoje uwagi do konsultowanych dokumentów, zgodnie z wymogami ustawy POŚ przedstawiły również Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwo Infrastruktury pismem z dnia 03.10.2023 r. znak: DSA-PEKO.0311.113.2023. DP.

W procesie opiniowania do POŚ2023 zgłoszono 58 uwag, natomiast do projektu Prognozy OOS 16. Wszystkie zabrane w procesie konsultowania i opiniowania uwagi oraz wnioski wraz ze stanowiskiem organu zostały zamieszczone w poniższych tabelach.

Zebrane opinie, wnioski i uwagi wraz z ich analizą i rozstrzygnięciem w zakresie uwzględnienia

Tabele 1 i 2 przedstawiają wszystkie uwagi oraz wnioski zabrane w procesie konsultowania i opiniowania poddanego ocenie strategicznej projektu POŚ2030 i jego Prognozy OOS. Zawarto w niej również rozstrzygnięcia organu prowadzącego postępowanie w zakresie ich uwzględnienia oraz uzasadnienia w przypadku odrzucenia.

Tabela 1 Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030 wraz ze stanowiskiem organu

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
1	Starostwo Powiatowe w Końskich	Uzupełnienie dokumentu w rozdziale XIII Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów o informacje związane z pożarami miejsc magazynowania odpadów, w tym zagrożeniami związanymi z pożarami odpadów deponowanych (porzucanych) poza systemem gospodarowania odpadami.	Uwaga uwzględniona.
2	Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych	Należy uzupełnić obowiązujące podstawy prawne odnośnie parków krajobrazowych w Tabeli na str. 151-152 w wierszach nr 1, 3, 4, 5, 8 i 9 o zmiany wprowadzone w 2017 i 2018 r. Obowiązujące akty prawne dostępne są na stronie BIP ZŚiNPK pod adresem: http://www.bip.pk.kielce.pl/akty-prawne/ .	Uwaga uwzględniona.
3	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Zapis w dokumencie związany z kierunkiem działań „zwiększenie zdolności środowiska do gromadzenia i retencjonowania zasobów wodnych” proponuje się zmienić na „zwiększenie zdolności środowiska do gromadzenia i retencjonowania zasobów wodnych w oparciu o rozwiązania bliskie naturze”.	Uwaga uwzględniona.
4	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Energia odnawialna ze wszystkich rodzajów energii odnawialnej hydroenergia jest najbardziej szkodliwa dla środowiska, doprowadzając do zaniku różnych gatunków organizmów wodnych. Powinny być promowane farmy wiatrowe, słoneczne, geotermia, biogazownie, z wykluczeniem elektrowni wodnych w naszych warunkach.	Uwaga nieuwzględniona. W dokumencie na str. 64 jest zapis o małych elektrowniach wodnych generujących duże koszty środowiskowe związane z ochroną gatunków wodnych.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
5	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Ochrona przeciwpowodziowa powinna być czyniona jako kompleksowe działania związane, jeśli to możliwe z zatrzymywaniem opadu w miejscu jego wystąpienia. Np. łąki kwietne w miastach, tworzenie parków, parkingi przepuszczalne, zalesienia, renaturyzacja rzek, zatrzymywanie wody w rowach melioracyjnych itp.	Uwaga nieuwzględniona. Na str. 101 znajdują się informacje nt. ochrony przeciwpowodziowej. Szczegółowo te kwestie reguluje Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy oraz Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.
6	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Brak Mierzawy i Wiernej w wykazie istotnych rzek dla województwa (str. 37).	Uwaga uwzględniona.
7	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Zapis w dokumencie „zazielenianie obszarów zurbanizowanych” na str. 53 proponuje się uzupełnić o dodanie informacji związanych z „wyborem gatunków w oparciu w dużej mierze o gatunki rodzime lub ozdobne z zbliżonych stref klimatycznych przystosowane do danego regionu”.	Uwaga uwzględniona.
8	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Energia słoneczna - promowanie powstawania farm fotowoltaicznych na terenach przemysłowych a ograniczenie powstawania dużych farm fotowoltaicznych na terenach Parków Krajobrazowych czy cennych rolniczo gruntach.	Uwaga uwzględniona częściowo. Na problem ten zwrócono uwagę w rozdziale 6.2, gdzie została zawarta rekomendacja do lokalizacji farm na

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
			<p>terenach zrehabilitowanych składowisk odpadów, terenach pokopalnianych lub hałdach.</p> <p>Dokument zostanie uzupełniony o informacje dotyczącą form ochrony przyrody jako bariery rozwoju.</p>
9	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	<p>Hydroenergia – ok. 1000 progów piętrzących - urządzenia piętrzące na rzekach poprzez spowalnianie przepływu stwarzające miejsca, w których następuje bardzo intensywny wzrost temperatury wody w rzece np. Rzeką Belnianka powyżej Borkowa w okresie letnim ma 16 stopni Celsjusza, natomiast poniżej osiąga nawet 28 stopni Celsjusza. Dodatkowo piętrzenia wpływają na akumulacje rumowiska powyżej i erozję dna koryta poniżej piętrzenia, długofalowo powodując obniżenie rzędnej dna i jednocześnie obniżenie zwierciadła wód podziemnych. Dodatkowo budowle takie powodują brak migracji lub znacząco utrudniają migracje organizmów wodnych wpływając znacząco na stan ich populacji. Przegrody na rzekach doprowadziły do wyginięcia w naszym kraju m.in. jesiotra oraz praktycznie zaniku łosia atlantyckiego czy troci wędrownej.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona – dokument zawiera ogólne zapisy związane z gospodarką wodną.</p> <p>Jest to uwaga na temat szczegółowych rozwiązań związanych z hydroenergią</p>
10	Okręg Polskiego Związku	<p>Zapis w dokumencie na str. 64 „Ponadto generuje duże koszty środowiskowe związane z ochroną gatunków wodnych”, proponuje się zmienić na „Ponadto</p>	<p>Uwaga uwzględniona.</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
	Wędkarskiego w Kielcach	<p>generuje duże koszty środowiskowe związane z ochroną gatunków wodnych i blokowaniem transportu rumowiska”.</p> <p>Piętrzenia wpływają na akumulacje rumowiska powyżej i erozję dna koryta poniżej piętrzenia, długofalowo powodując obniżenie rzędnej dna i jednocześnie obniżenie zwierciadła wód podziemnych. Dodatkowo budowle takie powodują brak migracji lub znacząco utrudniają migracje organizmów wodnych wpływając znacząco na stan ich populacji. Przegrody na rzekach doprowadziły do wyginięcia w naszym kraju m.in. jesiotra oraz praktycznie zaniku łososia atlantyckiego czy troci wędrownej.</p>	
11	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Błąd pisarski „20017” r. na str. 84.	Uwaga uwzględniona.
12	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	<p>Zapis w dokumencie „W ramach adaptacji do zmian klimatu należy podjąć działania związane z:” proponuje się uzupełnić o zapis „odtworzeniem ciągłości hydromorfologicznej rzek poprzez likwidację nieużytkowanych piętrzeń i przegród na rzekach”.</p> <p>Piętrzenia wpływają na akumulacje rumowiska powyżej i erozję dna koryta poniżej piętrzenia, długofalowo powodując obniżenie rzędnej dna i jednocześnie obniżenie zwierciadła wód podziemnych. Dodatkowo budowle takie powodują brak migracji lub znacząco utrudniają migracje organizmów wodnych wpływając znacząco na stan ich populacji. Przegrody na rzekach doprowadziły do wyginięcia w naszym kraju m.in. jesiotra oraz praktycznie zaniku łososia atlantyckiego czy troci wędrownej.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Dokument zawiera ogólne zapisy związane z gospodarką wodną.</p> <p>Jest to uwaga na temat szczegółowych rozwiązań, które zawarte się w działaniu „renaturyzacja cieków i zbiorników wodnych”.</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
13	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	<p>Retencję korytową należy prowadzić przede wszystkim w podejściu zlewniowym. Piętrzenie rzeki poprzez urządzenie wodne poprawia warunki wodne jedynie w zasięgu cofki wody wytworzonej przez piętrzenie. Należy stworzyć zbiorniki przykorytowe z ujęciami bocznymi, magazynujące wodę w okresach nadmiaru i oddające ją w okresach niedoboru.</p> <p>Uzasadnienie jak wyżej. Dodatkowo zbiorniki przykorytowe z ujęciami bocznymi nie wpływają na ciągłość morfologiczną rzek, są bardzo dobrym rozwiązaniem jako magazyn wody. W przypadku przekroczenia danego stanu w rzece, taki zbiornik zaczyna się napełniać, w kolejnych okresach woda jest stopniowo z takiego zbiornika oddawana do rzeki. Mieszając się z chłodną wodą rzeczną nie wpływając tak na termikę wody w rzekach jak zbiornik zlokalizowany bezpośrednio w korycie.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona – dokument zawiera ogólne zapisy związane z gospodarką wodną. Jest to uwaga na temat szczegółowych rozwiązań.</p> <p>Zgodnie z ustawą Prawo wodne gospodarowanie wodami prowadzi się zlewniowo, w projekcie POŚ2030 zawarte są cele strategiczne oraz kierunki działań.</p>
14	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	<p>Wały przeciwpowodziowe - lokalizacja wałów powinna być przeanalizowana w kontekście obszarów zalewowych. W niektórych miejscach, gdzie jest możliwość wały przeciwpowodziowe powinny zostać odsunięte od koryta lub zlikwidowane. W celu zmniejszenia fali powodziowej i naporu wody na wały na terenach zabudowanych zlokalizowanych poniżej.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona – dokument zawiera ogólne zapisy związane z gospodarką wodną. Jest to uwaga na temat szczegółowych rozwiązań realizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.</p>
15	Okręg Polskiego Związku	<p>Uzupełnienie harmonogramu realizacji zadań na str. 104 w zakresie zasobów wodnych o zapisy „Tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń; Odtwarzanie ciągłości</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona – dokument zawiera ogólne zapisy związane z gospodarką wodną. Jest</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
	Wędkarskiego w Kielcach	<p>hydromorfologicznej rzek dla transportu rumowiska oraz migracji organizmów wodnych”.</p> <p>Tworzenie stref buforowych wzdłuż rzek jest istotne z ograniczeniem zanieczyszczeń wód powierzchniowych spowodowanego dopływem biogenów oraz zawiesiny z gruntów ornych, które wpływają na eutrofizację wód rzek i zbiorników oraz zanik cennych roślin wodnych jak np. włosienicznik rzeczny. Odtwarzanie ciągłości hydromorfologicznej jest istotne zarówno pod względem transportu rumowiska tj. eliminacja akumulacji powyżej piętrzeń oraz eliminacja erozji dna poniżej piętrzenia, ale także bardzo istotny aspekt jakim jest ochrona organizmów wodnych poprzez możliwość zachowania możliwości migracji organizmów wodnych na tarliska, zimowiska i żerowiska. Działania związane z udrożnieniem budowli wodnych pozwolą na powrót do naszych wód m.in. dwuśrodowiskowych ryb łososiowatych (troć wędrowna, łosoś atlantycki), które były spotykane m.in. w rzece Wiernej w okresie przedwojennym.</p>	to uwaga na temat szczegółowych rozwiązań, które zawierają się w zadaniu ZW 1.2.2.
16	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	<p>Dokument należy uzupełnić na stronie 116 o zapis „prowadzenie kontroli kolektorów i wylotów rur”.</p> <p>Obecnie istnieje wiele wylotów do rzek lub przyłączy do kanalizacji deszczowej, który okresowo zrzucają zanieczyszczenia do naszych wód. Przykładem jest katastrofa ekologiczna na rzece Silnicy w marcu br. Istotne jest wprowadzenie odpowiedniego systemu kar za zanieczyszczenia.</p>	Uwaga uwzględniona.
17	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Propozycja dodania Polskiego Związku Wędkarskiego jako potencjalnego beneficjenta.	Uwaga nieuwzględniona. W dokumencie wskazano podmioty realizujące

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
			zadanie, nie beneficjentów.
18	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	W części dotyczącej Ochrony i przywracania różnorodności biologicznej i krajobrazowe na stronie 204 proponuje dodać Polski Związek Wędkarski jako potencjalnego beneficjenta.	Uwaga nieuwzględniona. Wykaz beneficjentów cytowany jest z programów wsparcia przyjętych przez instytucje zarządzające tymi programami.
19	Ministerstwo Infrastruktury	Podstawową informacją dotyczącą wielkości zasobów wód podziemnych są zasoby dyspozycyjne wód podziemnych w jednostkach bilansowych oraz zasoby dostępne w jednolitych częściach wód podziemnych, a nie zasoby eksploatacyjne wód podziemnych (wg Słownika hydrogeologicznego) będące dopuszczalną ilością (pobór) wód podziemnych w ujęciu przy określonym sposobie eksploatacji, uwzględniająca ograniczenia związane z wymaganiami ochrony środowiska i warunkami techniczno-ekonomicznymi poboru wody. W związku z powyższym proponuje się dodanie na str. 89 informacji o zasobach dyspozycyjnych wód podziemnych.	Uwaga nieuwzględniona. Granice obszarów, dla których zatwierdza się zasoby dyspozycyjne wód podziemnych nie pokrywają się z granicami administracyjnymi województwa.
20	Ministerstwo Infrastruktury	Dokument na str. 98 zawiera nieprecyzyjną i nieaktualną informację dot. obowiązującego Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.	Uwaga uwzględniona częściowo. Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
			<p>azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu. obowiązuje od dnia 27 lipca 2018 r., a w projekcie POŚ podano jego aktualizację.</p>
21	Ministerstwo Infrastruktury	<p>Należy zauważyć, że obowiązujący od dnia 27 lipca 2018 r. Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu zakładał okresy dostosowawcze dla rolników na przygotowanie miejsc do przechowywania nawozów naturalnych zgodnie z wymogami określonymi w Programie: do 31.12.2021 r. dla podmiotów tzw. wielkotowarowych posiadających więcej niż 210 DJP oraz do 31.12.2024 r. dla podmiotów posiadających 210 DJP lub mniej. W związku z tym w ramach kompetencji kontrolnych jst oraz wioś należy zwrócić szczególną uwagę na kontrole posiadania odpowiednio przygotowanych zbiorników na nawozy naturalne ciekłe i płyt na nawozy naturalne stałe. Obecne sformułowanie zadania w</p> <p>Harmonogram realizacji zadań w zakresie zasobów wodnych na str. 102-103, w ZW 1.2.2. (Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami.) jest niewystarczające. Proponuje się dodać zadanie pn.: „Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków przechowywania nawozów naturalnych w sposób bezpieczny dla środowiska, zapobiegający przedostawaniu się odcieków do wód i gruntu”.</p>	<p>Uwaga uwzględniona częściowo.</p> <p>Program opracowano na rok bazowy 2020, natomiast zadania zostały tak dobrane, aby mieścił się w nich katalog niezbędnych działań w celu poprawy stanu środowiska. Przytoczony podmiot tj. WIOŚ będzie podejmował czynności kontrolne zgodnie z obowiązującymi przepisami.</p> <p>Natomiast strategia działań zostanie uzupełniona o informacje dot. kontroli posiadania</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
			odpowiednio przygotowanych zbiorników na nawozy naturalne ciekłe i płyt na nawozy naturalne stałe.
22	Ministerstwo Infrastruktury	Sugeruje się uzupełnienie informacji dotyczącej liczby oczyszczalni ścieków, o ilość stacji zlewnych zlokalizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego.	Uwaga uwzględniona.
23	Ministerstwo Infrastruktury	Zapis na str. 112 „Program uwzględnia działania dla aglomeracji miejskich i wiejskich o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) powyżej 2000” proponuje się zmienić na „Program uwzględnia działania dla aglomeracji miejskich i wiejskich o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) wynoszących co najmniej 2000”.	Uwaga uwzględniona.
24	Ministerstwo Infrastruktury	Sugeruje się zmianę szyku zdania, tak aby wskazać za jaki okres przywołane jest sprawozdanie z realizacji KPOŚK, tj. rok 2020. Obecny zapis: „W aglomeracjach uwzględnionych w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK łączna ilość ścieków komunalnych odprowadzonych w 2020 r. wyniosła...” Propozycja zapisu: „W aglomeracjach uwzględnionych w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za rok 2020 łączna ilość ścieków komunalnych odprowadzonych wyniosła...”	Uwaga uwzględniona.
25	Ministerstwo Infrastruktury	Na str. 114 sugeruje się uzupełnienie działu o informację dotyczącą ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.	Uwaga nieuwzględniona.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
			<p>W dokumencie jest zadanie wskazane do realizacji ZW 1.1.5. Prowadzenie ewidencji i kontroli zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Ponadto na stronie 115 jest już zapis o konieczności prowadzenia ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków</p>
26	Ministerstwo Infrastruktury	<p>W analizie SWOT na str. 114 sugeruje się doprecyzowanie zapisu „wysoki stopień oczyszczania ścieków w obrębie aglomeracji”, czy chodzi o wysoką jakość oczyszczania ścieków czy wysoki odsetek ścieków oczyszczonych względem ścieków nieoczyszczonych.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona. Zapis dotyczy wysokiego stopnia oczyszczania ścieków w każdym aspekcie.</p>
27	Ministerstwo Infrastruktury	<p>Sugeruje się bardziej szczegółowe rozpisanie analizy SWOT pod kątem urbanizacji, na str. 115.</p> <p>Obecny zapis: słabe stron – „procesy urbanizacji (zagęszczanie zabudowy, zasklepienie gruntów np. budowa parkingów, ulic, placów, zmniejszenie terenów biologicznie czynnych)”.</p>	<p>Uwaga uwzględniona częściowo.</p> <p>Zapis rozszerzono w taki sposób:</p> <p>słabe stron – „słabo rozwinięty proces</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
		<p>Zagęszczenie zabudowy może stanowić słabą stronę w odniesieniu do retencji wody. W przypadku realizacji inwestycji wodno-ściekowych mających wpływ na ochronę zasobów wodnych, zagęszczenie zabudowy stanowi szansę, gdyż znacząco podwyższa ekonomiczność inwestycji, jak również wpływa pozytywnie na wysokość taryf za wodę i ścieki, gdyż wiąże się z większą liczbą odbiorców usług przypadająca na km sieci wod-kan. Sam POŚ wskazuje na str. 107, że rozproszona sieć osadnicza sprawia, iż przyłączenie gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej jest utrudnione, a koszty bardzo wysokie.</p>	<p>urbanizacji związany z zagospodarowaniem wód opadowych (zagęszczanie zabudowy, zasklepienie gruntów np. budowa parkingów, ulic, placów, zmniejszenie terenów biologicznie czynnych)”. </p>
28	Ministerstwo Infrastruktury	<p>W analizie SWOT na str. 114 brak jest zidentyfikowania zagrożeń związanych z niewypełnieniem przez aglomeracje wymogów wynikających z dyrektywy ściekowej, które zostały transponowane do ustawy – <i>Prawo wodne</i> w ramach art. 87a.</p> <p>Zgodnie z Traktatem Akcesyjnym wszystkie aglomeracje powinny zostać dostosowane do warunków dyrektywy ściekowej do końca 2015 r. Niedostosowanie aglomeracji może skutkować ujęciem ich przez Komisję Europejską w toczącym się postępowaniu formalnym, które zgodnie z decyzją KE ogłoszoną w dniu 9 lutego 2022 r. zostanie skierowane do Trybunału Sprawiedliwości UE i w przypadku zapadnięcia wyroku, może skutkować nałożeniem na Polskę wysokich kar finansowych.</p> <p>Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w 2021 roku, pełna zgodność z 3 warunkami dyrektywy ściekowej uzyskało 17 aglomeracji.</p>	<p>Uwaga uwzględniona.</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
29	Ministerstwo Infrastruktury	Sugeruje się zmianę sformułowania „osadów ściekowych” na „nieczystości ciekłych” (str. 115).	Uwaga uwzględniona.
30	Ministerstwo Infrastruktury	<p>Na str. 116 w ramach kierunków działań proponuje się wskazanie celu polegającego na dostosowaniu wszystkich aglomeracji do warunków dyrektywy ściekowej.</p> <p>Należy podkreślić, iż zgodnie z Traktatem Akcesyjnym wszystkie aglomeracje powinny zostać dostosowane do warunków dyrektywy ściekowej do końca 2015 r. Aglomeracje niespełniające warunków dyrektywy mogą zostać ujęte przez Komisję Europejską w toczącym się postępowaniu formalnym, które może zostać skierowane do Trybunału Sprawiedliwości UE i w przypadku zapadnięcia wyroku, skutkować nałożeniem na Polskę wysokich kar finansowych.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Dokument odnosi się do terenu całego województwa, którego obszar nie jest w 100% pokryty aglomeracjami, stąd w analizie SWOT nie zdefiniowano takiego zadania.</p>
31	Ministerstwo Infrastruktury	<p>Sugeruje się doprecyzowanie zapisu na str. 116</p> <p>3. Uporządkowanie gospodarki ściekowej.”</p> <p>Sformułowanie „uporządkowanie” nie niesie za sobą żadnych informacji co do rodzaju planowanych działań w zakresie gospodarki ściekowej, takich jak np. rozwój sieci kanalizacyjnej lub jej modernizacja, budowa oczyszczalni ścieków lub ich rozbudowa czy modernizacja, a także budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w miejscach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie nieuzasadniona. Sugeruje natomiast, że na terenie województwa panuje „bałagan” w sposobie gospodarowania ściekami.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Taki kierunek działań funkcjonuje w Programie ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego od 1999 roku. Uporządkowanie ma na celu doprowadzenie pod względem formalnym, prawnym i technicznym do ładu wg określonych w przepisach kryteriach.</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
32	Ministerstwo Infrastruktury	Na str. 117 sugeruje się uzupełnienie działań edukacyjnych o kwestię związaną z prawidłową eksploatacją, w tym regularnym opróżnianiem, zbiorników bezodpływowych (szamb) i przydomowych oczyszczalni ścieków, oraz zagrożeń dla zdrowia i środowiska związanych z nielegalnym ich opróżnianiem.	Uwaga nieuwzględniona. Informacje na ten temat zostały zwarte w dokumencie na str. 99 oraz na str. 117.
33	Ministerstwo Infrastruktury	Potrzeba zaktualizowania metryk dzienników urzędowych w udostępnionych dokumentach. Przykładowo, w przypadku ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo Wodne wskazany został "Dz. U. 2021 poz. 2233 ze zm." Tymczasem prawidłowo powinien brzmieć "Dz. U. z 2023 poz. 1478 z późn. zm."	Uwaga nieuwzględniona. Za rok bazowy przyjęto w dokumencie rok 2020.
34	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Na str. 9 należy uzupełnić zapis „Posłużono się również informacjami pozyskanymi między innymi z ...” Jeśli przy tworzeniu projektu wykorzystano dane pochodzące z serwisów PIG-PIB, bądź bezpośrednio z PIG-PIB to warto o tym wspomnieć. Np. na stronie 92 znajduje się powołanie na dane z PIG-PIB. Część danych zaczerpnięto z Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce.	Uwaga uwzględniona.
35	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Województwo to także region występowania cennych złóż wód leczniczych i termalnych (...). Wymienione w nawiasie złoża, to złoża wód leczniczych. W granicach województwa jest jedno złożo wód termalnych - dla pewności, do konsultacji z WD-I (str. 39).	Uwaga uwzględniona.
36	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Należy doprecyzować zapis na str. 119 (...) w gminie Osiek jedyna eksploatowana kopalnia siarki rodzimej.	Uwaga uwzględniona.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
		Drugą w Polsce działającą kopalnią siarki jest kopalnia siarki Basznia II (woj. podkarpackie) koncesja nr 5/2017.	
37	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Warto by było podać źródło danych, które prezentowane są w akapicie na str. 119, „O tym, że województwo stanowi ważną bazę surowcową w kraju świadczą ilości udokumentowanych zasobów na tle całego kraju: (...)”.	Uwaga uwzględniona.
38	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Należy zweryfikować zapis na str. 120 „Natomiast wydobycie gipsów i siarki wynosiło odpowiednio 872 tys. Mg (2%) oraz 620 tys. Mg (1%)”. Zgodnie z treścią Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r. wielkość wydobycia gipsów w woj. świętokrzyskim wyniosła 902 tys. t. Natomiast wielkość wydobycia siarki w 2020 r. wg Bilansu wyniosła 417,48 tys. t.	Uwaga nieuwzględniona. Informację w projekcie POŚ 2030 podano na podstawie informacji od przedsiębiorców.
39	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Należy zweryfikować dane na str. 121. Wielkość wydobycia kamieni łamanych i blocznych (dolomit, margiel, trawertyn, wapień, wapień dolomityczny, zlepieniec, wapień i dolomit) wg Bilansu w 2020 r. wyniosła 24 464 tys. t., natomiast w projekcie POŚ 2030 podano 24 452 tys. Mg	Uwaga nieuwzględniona. Dane zawarte w projekcie programu podano na podstawie analizy (organu) informacji dotyczących opłat eksploatacyjnych i druków Z-1.
40	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Tabela 39. Zasoby geologiczne i wydobycie kopalin stałych w województwie (stan na 31.12.2020 r.) 1) Brak źródła danych. 2) Zamiast "zasoby zagospodarowane" należałoby użyć pojęcia "zasoby	Uwaga uwzględniona.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
		przemysłowe" - gdyż dane są zgodne właśnie z tą pozycją w Bilansie. 3) Brak wyjaśnienia co oznaczają wartości z plusem zamieszczone w nawiasach. Można się domyślać, że jest to przyrost w stosunku do roku 2019, ale nie jest to jednoznacznie wyjaśnione.	
41	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Tabela 39. - dane dotyczące gipsów. Jw. - niejasna różnica w wielkości wydobycia w 2020 r. W Tabeli wskazano 872 tys. t., w Bilansie to 902 tys. t.	Uwaga nieuwzględniona. Informację w projekcie programu podano na podstawie informacji od przedsiębiorców.
42	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Tabela 39. - dane dotyczące siarki. 1) Różnica ilości złóż siarki w granicach województwa. Projekt wskazuje liczbę 6, a Bilans liczbę 7 złóż - wyjaśnieniem jest nieuwzględnienie złoża "Piaseczno", którego eksploatacja jest zakończona, a w Bilansie widnieją tylko zasoby pozabilansowe. Można by zamieścić wyjaśnienie (np. oznaczone gwiazdką, że zestawienie nie obejmuje tego złoża). 2) Jw. - niejasna różnica w wielkości wydobycia w 2020 r. W Tabeli wskazano 620 tys. t., w Bilansie to 417,48 tys. t.	Uwaga uwzględniona częściowo. Informację w projekcie POŚ 2030 podano na podstawie informacji od przedsiębiorców. W Tabeli oznaczenie gwiazdką liczbę złóż siarki z dopiskiem w zestawieniu nie uwzględniono złoża Piaseczno.
43	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Tabela 64. Wskaźniki monitorowania realizacji Programu. 1) W wierszu 12 dotyczącym wydobycia kopalin stałych, wskazuje się, że celem programu jest zmniejszenie wielkości wydobycia kopalin stałych. Czy	Uwaga nieuwzględniona. 1. Planowane zmniejszenie wydobycia

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
		<p>jest to związane z planowanym zwiększeniem efektywności wykorzystania surowców mineralnych? W mojej ocenie brak wyjaśnienia w tym zakresie.</p> <p>2) W ostatniej kolumnie pn. wartość docelowa wskaźnika powinien być wskazany rok (w domyśle 2030 - a może wcześniejszy?)</p>	<p>wiąże się ze zmniejszeniem się wielkości zasobów objętych koncesją na wydobywanie kopalin ze złóż z uwagi np. na ograniczenia środowiskowe, zapotrzebowanie na dany surowiec i możliwości techniczne eksploatacji.</p> <p>2. Uwaga bezzasadna, oczekuje się osiągnięcie wskaźnika do 2030 r.</p>
44	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	<p>Dlaczego w projekcie w kontekście złóż kopalin uwzględnione są dane z 2020 r., a nie późniejsze? Jest to mało aktualna informacja, biorąc chociażby pod uwagę fakt, że mamy już opublikowany bilans wg stanu na dzień 31 XII 2022 r. w Prognozie projektu POŚ wskazuje się dane pochodzące z tego właśnie Bilansu.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Za rok bazowy przyjęto w dokumencie rok 2020.</p>
45	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	<p>Zgodnie rozdziałem XI Zasoby geologiczne, celem strategicznym "powinna być ochrona i ograniczenie bezpośredniej eksploatacji zasobów kopalin...". Wskazane jest, aby zamiast mówić o ograniczeniu - właściwszym byłoby wskazanie na potrzebę racjonalnej gospodarki zasobami kopalin. Biorąc pod uwagę rozwój gospodarczy i zapotrzebowanie na surowce, nie należy się zastanawiać czy wydobywać, ale jak wydobywać. Na potwierdzenie tego w projekcie POŚ 2030 uwzględniono potrzebę wykorzystania nowych</p>	<p>Uwaga uwzględniona.</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
		technologii oraz surowców z hałd pogórnicych. Niewątpliwie wskazuje to na racjonalną gospodarkę zasobami kopalin.	
46	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	W kontekście planowanych działań związanych z edukacją i podnoszeniem świadomości społeczeństwa w zakresie gospodarki surowcami naturalnymi i ochrony środowiska przyrodniczego, obawiam się, że mówienie wprost o ograniczeniu wydobycia może zostać źle zinterpretowane i utrudnić osiągnięcie zakładanych celów.	Uwaga nieuwzględniona. Planowane zmniejszenie wydobycia wiąże się ze zmniejszaniem się wielkości zasobów objętych koncesją na wydobywanie kopalin ze złóż z uwagi np. na ograniczenia środowiskowe, zapotrzebowanie na dany surowiec i możliwości techniczne eksploatacji.
47	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Na str. 119 brakuje podania źródeł informacji dotyczących zasobów geologicznych.	Uwaga uwzględniona.
48	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Na str. 120, rys. 15 - błędy redakcyjne.	Uwaga uwzględniona.
49	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Na str. 122 brak źródła Tabeli.	Uwaga uwzględniona.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
50	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	W związku w wymienieniu na str. 5 w „Wykazie używanych skrótów” tylko „Kpgo 2014 – Krajowy plan gospodarki odpadami 2014”, należy zauważyć, że obecnie obowiązuje Krajowy plan gospodarki odpadami 2028 (KPGO 2028) - zgodnie z uchwałą nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 (M.P. poz. 702)	Uwaga nieuwzględniona. Program został opracowany wg obowiązujących na ten czas przepisów.
51	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Wyraz "żywnościowe" (w różnych przypadkach) zamienić na „żywności” - W ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587) są zdefiniowane „odpady żywności”, a nie „odpady żywnościowe”. (str. 63, 138)	Uwaga uwzględniona.
52	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Na str. 125 sformułowanie „gospodarki obiegu zamkniętego” proponuje się zamienić na „gospodarki o obiegu zamkniętym”.	Uwaga uwzględniona.
53	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Sformułowanie na str. 128 „ZG 3. Inwentaryzacja składowisk odpadów wydobywczych oraz ocena potencjalnych możliwości ich wykorzystania” zamienić na „ZG 3. Inwentaryzacja obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz ocena potencjalnych możliwości ich wykorzystania.” Należy stosować nazewnictwo zdefiniowane w prawodawstwie.	Uwaga uwzględniona.
54	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Na str. 143-144 sformułowanie „selektywnej zbiórki” należy zastąpić sformułowaniem „selektywnego zbierania”. Należy zapewnić spójność z nazewnictwem stosowanym w ustawie o odpadach.	Uwaga uwzględniona.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
55	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Na str. 147 cel strategiczny: Zapobieganie powstawaniu odpadów i dążenie do gospodarki o obiegu zamkniętym. Należy zauważyć, że gospodarka o obiegu zamkniętym nie powinna być celem, ale środkiem do efektywnego gospodarowania zasobami.	Uwaga nieuwzględniona. Cel ten wpisał tutaj organ zgodnie z zapisami zamieszczonymi w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami.
56	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Sformułowanie na str. 148 „infrastruktury do odzysku i recyklingu” zastąpić wyrażeniem „infrastruktury do odzysku, w tym recyklingu” recykling jest jednym z procesów odzysku.	Uwaga uwzględniona.
57	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Sformułowanie na str. 148 „produkcji odpadów” zastąpić sformułowaniem „wytwarzania odpadów”. Należy zapewnić spójność z nazewnictwem stosowanym w ustawie o odpadach.	Uwaga uwzględniona.
58	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	W pkt dotyczącym zgód na str. 182 w nawiasie wykreślić sformułowanie „gospodarcze wykorzystanie odpadów” w przepisach o gospodarce odpadami nie ma zgody na gospodarcze wykorzystanie odpadów.	Uwaga uwzględniona.
59	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	W części III. KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE DOKUMENTY O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM ORAZ PROGRAMOWYM w Tabeli 1 należałoby uzupełnić o informacje dot. dokumentu strategicznego Krajowego programu ograniczania zanieczyszczenia powietrza (KPOZP). KPOZP został przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 34 w dniu 29 kwietnia 2019 r. Przygotowanie KPOZP wynikało z konieczności wywiązania się ze zobowiązań Polski w zakresie redukcji emisji SO ₂ , NO _x , NMLZO, NH ₃ oraz PM _{2,5} . Zobowiązania te wynikają z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych	Uwaga uwzględniona.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
		emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE i odnoszą się do dwóch okresów, które obejmują lata: od 2020 do 2029 roku oraz od 2030 roku. KPOZP wskazuje kierunki działań i działania mające zapewnić osiągnięcie wyznaczonych celów.	
60	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Na podstawie rocznej oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2020 r., wykonanej przez GIOŚ (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach), stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz poziomu celu długoterminowego ozonu. W ocenie rocznej za 2020 rok w województwie świętokrzyskim stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu oraz poziomu celu długoterminowego ozonu. Normy pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 zostały dotrzymane (str. 11).	Uwaga uwzględniona.
61	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2025 (z perspektywą do roku.) Dodać literę r w wyrazie roku (str. 23).	Uwaga uwzględniona.
62	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Rozporządzenie zostało uchylone. Podział na strefy wynika obecnie z art. 87 ustawy Poś (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, z późn. zm.). Strefy zostały określone w załączniku do ww. ustawy (str. 40).	Uwaga nieuwzględniona. Program został opracowany wg obowiązujących na ten czas przepisów.
63	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Dotyczy ozonu (O3) (ochrona zdrowia ludzi, ochrona roślin) oraz arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni), benzo(a)pirenu B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 –	Uwaga uwzględniona.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
		ochrona zdrowia ludzi. Poziom docelowy dotyczy: ozonu O ₃ , As, Cd, Ni oraz benzo(a)pirenu (str. 40, przypis 39).	
64	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Dopuszczalna liczba przekroczeń w ciągu roku poziomu dopuszczalnego 50 µg/m ³ (24h). Proponujemy dodać przypis 47 z wyjaśnieniem, ile wynosi dobowy poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM ₁₀ ze względu na ochronę zdrowia ludzi. 50 µg/m ³ - poziom dopuszczalny ze względu na ochronę zdrowia ludzi, stężenie 24-godzinne. Dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym – 35 razy (str. 42, Tabela 6).	Uwaga uwzględniona.
65	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Dodać przypis pod Tabelą 7 dot. norm dla pyłu zawieszonego PM _{2,5} : 25 µg/m ³ – poziom dopuszczalny faza I 20 µg/m ³ – poziom dopuszczalny faza II (obowiązujący od 1 stycznia 2020 r.) Proponuje się dodać wyjaśnienie o podstawowej i dodatkowej klasyfikacji dla pyłu zawieszonego PM _{2,5} .	Uwaga uwzględniona.
66	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	W rozdziale, na str. 132 zawarto informację, że „Zawartości metali śladowych zostały ocenione wg standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi, który wprowadza liczby graniczne zawartości metali oraz wytycznych IUNG (1993), opartych na całkowitych zawartościach metali i właściwościach gleby (odczyn, zawartość części spławialnych, zawartość próchnicy). Dla gleb użytkowanych rolniczo obowiązują następujące zawartości progowe (mg/kg): cynk – 300, kadm – 4, miedź – 150, nikiel – 100, ołów – 100, bar – 200, chrom – 150, kobalt – 20.” Należy poinformować, że dopuszczalne poziomy substancji powodujących ryzyko szczególnie istotne dla ochrony powierzchni ziemi, ich dopuszczalne zawartości w glebie oraz dopuszczalne zawartości w ziemi określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r.	Uwaga uwzględniona.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
		w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1395). W związku z powyższym, informacje dotyczące dopuszczalnych zawartości metali w glebie powinny zostać zaktualizowane oraz jako podstawę oceny jakości gleby i ziemi, oraz zawartości metali powinno być wskazane ww. rozporządzenie.	
67	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Informacje dotyczące historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na str. 132 powinny zostać zaktualizowane w oparciu o dane z rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, prowadzonego przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ).	Uwaga nieuwzględniona. Podane dane w tym zakresie opierały się na roku bazowym 2020.
68	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	W Tabeli 64 „Wskaźniki monitorowania realizacji Programu” w wierszu 14 w kolumnie „wskaźnik” w wyrażeniu „powierzchnia gruntów poddanych remediacji” słowo „remediacji” powinno być zastąpione słowem „rekultywacji”. Dane GUSu.	Uwaga nieuwzględniona. Rekultywacja ma na celu poprawę jakości środowiska naturalnego poprzez ograniczenie degradacji gleby, zwiększenie lesistości, bioróżnorodności czy retencji wodnej. Remediacja, jako wąska dziedzina działań naprawczych rekultywacji, dotyczy zanieczyszczeń wód, gleby i gruntu.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
69	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Proponujemy dodać nazwę miejscowości, w której znajduje się stacja, ewentualnie Gołuchów (gmina Kije), gdyż nazwa stacji monitoringu jakości powietrza to Gołuchów, Ujęcie Wody (str. 43, Tabela 9).	Uwaga nieuwzględniona. Nazwy stacji nie zawsze pokrywają się z nazwą miejscowości, dlatego dla możliwości rozpoznania przez czytelnika od zawsze stosowana jest nazwa gminy.
70	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Zapis na str. 73 „W miejscowości Masłów Pierwszy znajduje się cywilne lotnisko sportowe Kielce-Masłów, którego eksploatacja nie może powodować przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W związku z powyższym WIOŚ w Kielcach nie prowadzi pomiarów hałasu lotniczego” proponuje się zmienić na „Na terenie województwa świętokrzyskiego, w miejscowości Masłów Pierwszy znajduje się cywilne lotnisko sportowe, o bardzo małej liczbie operacji, dlatego monitoringowe pomiary hałasu lotniczego nie są realizowane przez GIOŚ”.	Uwaga uwzględniona.
71	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	W Tabeli 24 w ostatniej kolumnie „Dodatkowe informacje o zadaniu” dla wiersza 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych jest zapis „zadanie o charakterze kontrolnym”, powinno być „zadanie o charakterze monitoringowym”.	Uwaga uwzględniona.
72	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Obowiązuje nowy tekst jednolity ustawy - Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, z późn. zm.) – str. 83.	Uwaga nieuwzględniona. Program został opracowany

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
			wg obowiązujących na ten czas przepisów.
73	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Akapit na str. 88 „Ocenę ogólną stanu wykonano w 70 jcwp, która wykazała zły stan we wszystkich ocenianych jcwp. Ponadto w 2 z badanych jcwp nie było możliwości wykonania oceny z uwagi na brak badań elementów chemicznych i oceny stanu chemicznego”, należy zastąpić akapitem „Ocenę ogólną stanu wykonano w 68 jcwp, badanych w roku 2019, w których wystąpił zły stan wód. Ponadto w 1 jcwp Zajązkowska Struga o kodzie PLRW2000521644334, także badanej w 2019 roku, nie było możliwości wykonania ogólnej oceny stanu wód, z uwagi na brak badań elementów chemicznych i oceny stanu chemicznego. Natomiast 1 jcwp Dopływ z Piskowoli o kodzie PLRW2000621914, w której również nie wykonano ogólnej oceny stanu wód z uwagi na brak klasyfikacji elementów fizykochemicznych i chemicznych (zbyt mała ilość oznaczeń), badana była w roku 2018”.	Uwaga uwzględniona.
74	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Przypis 95 - aktualizacja linku https://www.gios.gov.pl/pl , od 10.09 2022 r. strona jest wersja archiwalna. Aktualny serwis Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest dostępny pod adresem https://gov.pl/web/gios . Wyniki klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników oraz ocen stanu wód w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych opublikowane zostały na Portalu jakości wód powierzchniowych na stronie GIOŚ pod linkiem: https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88 .	Uwaga nieuwzględniona. Program został opracowany wg obowiązujących na ten czas informacji.
75	Regionalny Dyrektor Ochrony	Zapisy projektu dokumentu powinny uwzględniać regulacje prawne dotyczące ochrony gatunkowej zwierząt, w zakresie wymogu dostosowania terminów i sposobu wykonywania prac do rozrodu zwierząt. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych w uzasadnionych przypadkach, przy	Uwaga nieuwzględniona. Dokument zawiera ogólne zapisy dotyczące ochrony gatunkowej zwierząt,

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do projektu Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Rozstrzygnięcie
	Środowiska w Kielcach	wykazaniem braku rozwiązań alternatywnych, należy uzyskać (przed rozpoczęciem prac) zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.	które zostały zamieszczone w strategii działań na stronie 161 projektu POŚ2030.
76	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach	W kwestii podania podmiotów odpowiedzialnych za realizację danego zadania, należy uściślić dokładnie za jakie zadania odpowiedzialny jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, gdyż dane w tabelach są nieprecyzyjne i mogą wzbudzać wątpliwości z ich interpretacją. W związku z powyższym należy także ponownie przeanalizować podane w tabeli szacunkowe koszty realizacji danego zadania za jakie odpowiedzialny jest RDOŚ w Kielcach.	Uwaga nieuwzględniona. Zadania oraz koszty zostały opracowane na podstawie ankiety nadesłanej przez RDOŚ przy piśmie znak: WPN-II.402.101.2021.ELO z dnia 14.07.2021 r.

Tabela 2 Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku” wraz ze stanowiskiem organu

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
1	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Zapis w dokumencie „ZW 2.1.1. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników retencyjnych” proponuje się zmienić na ZW 2.1.1. Budowa przykorytowych zbiorników retencyjnych oraz rozbudowa, modernizacja korytowych zbiorników retencyjnych. Proponuje rozdzielić punkt na zbiorniki przykorytowe i korytowe.	Uwaga nieuwzględniona, obecny zapis dotyczy wszystkich zbiorników.
2	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Zapis w dokumencie „Cel strategiczny: Odtworzenie naturalnych funkcji wód powierzchniowych i podziemnych oraz podjęcie działań na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody” proponuje się uzupełnić o „tworzenie stref buforowych wzdłuż rzek w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń z rolnictwa”.	Uwaga nieuwzględniona. Cel strategiczny zawiera w sobie działania dążące do eliminacji wszystkich zanieczyszczeń wody, nie tylko z rolnictwa, ale również, przemysłowe czy komunalne.
3	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Do celu zrównoważonego rozwoju Życie pod wodą proponuje się dodać zapis „zachowanie ciągłości hydromorfologicznej koryta dla migracji organizmów oraz transportu rumowiska; tworzenie stref buforowych wzdłuż rzek w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń z rolnictwa”.	Uwaga nieuwzględniona. W Tabeli nr 1 Analiza zgodności projektu POŚ2030 z celami zrównoważonego rozwoju, do celu zrównoważonego rozwoju przypisane

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
			zostały zadania zawarte w projekcie POŚ.
4	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	<p>Zapis w dokumencie „budowa stopni wodnych” proponuje się zmienić na „zaniechanie planów budowy nowych stopni wodnych”.</p> <p>Piętrzenia wpływają na akumulacje rumowiska powyżej i erozję dna koryta poniżej piętrzenia, długofalowo powodując obniżenie rzędnej dna i jednocześnie obniżenie zwierciadła wód podziemnych. Dodatkowo budowle takie powodują brak migracji lub znacząco utrudniają migracje organizmów wodnych wpływając znacząco na stan ich populacji. Przegrody na rzekach doprowadziły do wyginięcia w naszym kraju m.in. jesiotra oraz praktycznie zaniku łososia atlantyckiego czy troci wędrowniej.</p>	<p>Uwaga uwzględniona częściowo.</p> <p>W Tabeli 5 Kluczowe wnioski w zakresie oddziaływania dokumentów szczebla krajowego na środowisko zawarte w ich Prognozach OOŚ, informacje na temat Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) uzupełniono o przesłane uzasadnienie. Natomiast zmiana zapisu „budowa stopni wodnych” nie jest możliwa, ponieważ jest to zapis wynikający z PPSS.</p>
5	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	Ochrona przeciwpowodziowa - lokalizacja wałów powinna być przeanalizowana w kontekście obszarów zalewowych. W niektórych miejscach, gdzie jest możliwość wały przeciwpowodziowe powinny zostać odsunięte od koryta lub zlikwidowane. W celu zmniejszenia fali	Uwaga nieuwzględniona. Dokument zawiera ogólne zapisy związane z gospodarką wodną.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
		<p>powodziowej i naporu wody na wały na terenach zabudowanych zlokalizowanych poniżej.</p> <p>Lokalizacja wałów powinna być przeanalizowana w kontekście obszarów zalewowych. W niektórych miejscach, gdzie jest możliwość wały przeciwpowodziowe powinny zostać odsunięte od koryta lub zlikwidowane. W celu zmniejszenia fali powodziowej i naporu wody na wały na terenach zabudowanych zlokalizowanych poniżej</p>	<p>Jest to uwaga na temat szczegółowych rozwiązań.</p>
6	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	<p>Przydomowe oczyszczalnie ścieków - stworzenie wytycznych z uwzględnieniem m.in. rodzaju gruntu, spadków itp.</p> <p>Brak norm do budowy oczyszczalni ścieków z tego względu wiele małych przydomowych oczyszczalni ścieków nie spełnia swoich funkcji tylko ścieki przepływają swobodnie do wód powierzchniowych i podziemnych. Między innymi w zależności od rodzaju gruntu powinny być stosowane inne rodzaje przydomowych oczyszczalni ścieków.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Dokument zawiera ogólne zapisy związane z gospodarką wodną.</p> <p>Tego rodzaju wytyczne w ogólnym zarysie znajdują się w Programie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2026.</p> <p>„Prognoza...” jest dokumentem strategicznym, nie</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
			zawiera instrukcji oraz wytycznych.
7	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach	<p>Obecny zapis „Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi”, proponowany zapis „Przywracanie dwufunkcyjności rowów melioracyjnych”.</p> <p>W wielu miejscach rowy melioracyjne zostały pozbawione swej pierwotnej dwufunkcyjności i poprzez zniszczenie lub brak zastawek oraz silnie rozwiniętą trzcinę pospolitą pełnią głównie funkcję odwadniającą. Rowy melioracyjne powinny mieć odbudowane zastawki i gospodarka wodna powinna na nich być kształtowana poprzez magazynowanie wody w okresach nadmiaru jednocześnie ograniczając skale wezbrań oraz oddawanie jest w okresach niedoboru walcząc z suszą. Dodatkowo w przypadku sianokosów można regulować poziom wody na użytkach.</p>	Uwaga nieuwzględniona. Zapis w dokumencie dotyczy wszystkich urządzeń wodnych, natomiast proponowany zapis zawęża inwestycje tylko do rowów melioracyjnych.
8	Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych	Na str. 74 zakres dotyczący ustanowionych planów ochrony dla parków krajobrazowych należy uzupełnić o Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy jako park posiadający ustanowiony plan ochrony.	Uwaga uwzględniona.
9	Urząd Gminy w Strawczynie	W załączniku nr 1 do „Prognozy...” dotyczącym zadanie PA 1.2. Rozbudowa sieci ciepłowniczej i podłączenie nowych odbiorców oraz zadania PA 1.3. Rozbudowa sieci gazowej i podłączenie nowych odbiorców, proponuje się intensyfikację działań na rzecz likwidacji niskosprawnych źródeł spalania paliw i ich wymiana na niskoemisyjne kotły biomasowe, ogrzewacze pomieszczeń na biomasę i pompy ciepła.	Uwaga nieuwzględniona. Wymienione zadania wynikają z projektu POŚ2030.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
			Uwzględniając wyższość OZE nad innymi źródłami ciepła w projekcie POŚ2030 poświęcony jest cały rozdział, w którym promowane są odnawialne źródła energii.
10	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Ryc. 11 nie posiada legendy.	Uwaga uwzględniona.
11	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Tabela 16: 1) W wierszu 10 tabeli pn. "Piaskowiec i piaskowiec kwarcytowy" uwzględnione zostało złożo kwarcytu "Góra Wojtkowa Rejon II7", które powinno być uwzględnione w następnym wierszu dot. złoż kwarcytów. Ewentualnie zmienić nazwę wiersza 10 na "kwarcyt, piaskowiec i piaskowiec kwarcytowy", a w wierszu 11 zastosować nazwę "kwarcyty ogniotrwałe" - zgodną z Bilansem. 2) w wierszu 17 uszczegółowić jakie skały osadowe wchodzą w skład tej pozycji.	Uwaga uwzględniona.
12	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Niejasne, dlaczego na str. 213 porównuje się dane do 2020 r. a nie 2021 r. w zapisie „W 2022 roku zanotowano spadek ogólnego stanu zasobów, w porównaniu do stanu na koniec 2020 roku”.	Uwaga nieuwzględniona

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
			Podane dane w tym zakresie opierały się na roku bazowym 2020.
13	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	W zapisie na str. 214 „Celu dotyczący redukcji zagrożeń PEM charakteryzować się będzie neutralnym wpływem na analizowany komponent, wystąpiła literówka, powinno być "Cel".	Uwaga uwzględniona.
14	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Należy zweryfikować zapis na str. 214 „Z jednej strony zakłada on działania polegające na dokumentacji nowych zasobów, w tym uważanych dotąd za odpady (Zadania ZG 1.1 i ZG 3)...”. Aktualne przepisy p.g.g. nie umożliwiają dokumentowania złóż antropogenicznych. Złoże takie nie spełnia definicji złoża kopaliny zawartej w art. 6 ust. 1 pkt 19 ustawy Prawo geologiczne i górnicze, który stanowi, że złożem kopaliny jest naturalne nagromadzenie minerałów, skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą.	Uwaga uwzględniona.
15	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Sformułowanie „PSZOK - Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych” na str. 9 zastąpić sformułowaniem „PSZOK - punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Uwaga redakcyjna.	Uwaga uwzględniona
16	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Sformułowanie „WPGO - Wojewódzki Plan Gospodarowania Odpadami” zastąpić sformułowaniem „WPGO - Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami”. Należy stosować poprawne nazewnictwo.	Uwaga uwzględniona
17	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Sformułowanie zawarte w załączniku nr 1 „ZG 3. Inwentaryzacja składowisk odpadów wydobywczych oraz ocena potencjalnych możliwości ich wykorzystania.” zamienić na „ZG 3. Inwentaryzacja obiektów	Uwaga nieuwzględniona.

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
		unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz ocena potencjalnych możliwości ich wykorzystania.” Należy stosować nazewnictwo zdefiniowane w prawodawstwie.	Dotyczy zapisów w projekcie Programu.
18	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	W związku z zapisem na str. 174 „Mając na uwadze zapisy Krajowego planu gospodarki odpadami 2022, w ramach ochrony zasobów ziemi (w tym gleb), ...” należy zauważyć, że obecnie obowiązuje Krajowy plan gospodarki odpadami 2028 (KPGO 2028) zgodnie z uchwałą nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 (M.P. poz. 702).	Uwaga nieuwzględniona. Program został opracowany wg obowiązujących na ten czas przepisów.
19	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Sformułowanie „selektywnej zbiórki” zastąpić sformułowaniem „selektywnego zbierania”. Należy zapewnić spójność z nazewnictwem stosowanym w ustawie o odpadach.	Uwaga uwzględniona.
20	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Sformułowanie „odpadów biodegradowalnych” zastąpić sformułowaniem „odpadów ulegających biodegradacji”.	Uwaga uwzględniona.
21	Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Wyraz "recyclingowi" zastąpić wyrazem „recyklingowi”. Należy zapewnić spójność z nazewnictwem stosowanym w ustawie o odpadach.	Uwaga uwzględniona.
22	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach	W granicach opracowania znajdują się liczne formy ochrony przyrody, w rozumieniu art. 6 ust 1 pkt 1 - 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.): obszary Natura 2000, a także Świętokrzyski Park Narodowy, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz pomniki przyrody. W prognozie formy ochrony przyrody zostały tylko	Uwaga nieuwzględniona. W Prognozie OOS w punkcie 5.1.1 dokonano kompleksowego opisu walorów przyrodniczych

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
		wymienione, brak jest jakiegokolwiek analizy dot. wpływu planowanych w Programie zadań na wartości przyrodnicze poszczególnych form ochrony przyrody, w szczególności na cele ochrony rezerwatów i obszarów Natura 2000. W prognozie powinna być przeprowadzona analiza i ocena wraz ze stosownym uzasadnieniem wpływu planowanych zadań na wartości przyrodnicze obszarów i obiektów chronionych uwzględniając obowiązujące w stosunku do nich warunki ochrony wynikające z ustawy o ochronie przyrody oraz stosownych aktów prawa miejscowego.	regionu wraz analizą stanu aktualnego i kluczowych problemów ochrony przyrody na jego terenie, ze szczególnym uwzględnieniem przytoczonych w uwadze form ochrony przyrody oraz korzyści ekologicznych. Nie można się zgodzić z opinią, iż formy ochrony przyrody jedynie wymieniono, gdyż w rozdziale dokonano syntetycznego podsumowania celów ich ochrony i kluczowych zagrożeń, istotnych z punktu widzenia analizowanego Programu. Nie można również zgodzić się z zarzutem o braku analizy dot. wpływu planowanych w Programie zadań na

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
			<p>wartości przyrodnicze form ochrony przyrody. Zagadnieniu temu poświęcono rozdział 1 załącznika 1, który podsumowano w część rozdziału 5.1.2. Podkreślić należy, iż przyjęty zakres i stopień szczegółowości przeprowadzonych analiz, wynika z uwzględnienia wymogów art. 52 ust. 1 Ustawy OOS, tj. dostosowana do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.</p>
23	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach	<p>Prognoza powinna umożliwić identyfikację potencjalnych kolizji z obszarami przyrodniczymi na jak najwcześniejszym etapie. W związku z powyższym wymagane jest uzupełnienie oceny, z której musi wynikać (wraz ze stosownym uzasadnieniem) czy realizacja planowanego zadania inwestycyjnego będzie naruszać zakazy obowiązujące dla danej formy ochrony przyrody. W szczególności prognoza powinna wykazać czy może dojść do kolizji z przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 i jaka będzie</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona. Jak wielokrotnie w Prognozie OOS podkreślano, zadania określone w projekcie Programu nie posiadają żadnych wskazań w</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
		<p>powierzchnia zajętości siedlisk, a także czy zajętość ta będzie powodowała znacząco negatywne oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000. W zakresie oddziaływania planowanych inwestycji na specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000 znajdujące się na analizowanym terenie, należy sformułować jednoznaczne wnioski czy planowane inwestycje będą negatywnie wpływać na obszary Natura 2000 zwłaszcza, że niektóre zadania mogą być zlokalizowane w ww. obszarach Natura 2000 lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Prognoza powinna określać potencjalny wpływ realizacji działań na cele ochrony poszczególnego obszaru Natura 2000. Przy analizie konieczne jest wskazanie nie tylko samego charakteru oddziaływań, ale również określenie czy są one znaczące, w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...). Zgodnie z art. 55 ust. 2 ww. ustawy projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że jego realizacja może znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000, a nie zostaną spełnione łącznie wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r o ochronie przyrody. Przesłanką taką jest nadrzędny interes publiczny, w tym wymogi o charakterze społecznym i gospodarczym, a także brak rozwiązań alternatywnych, co winno być nie tylko wskazane, ale także wyczerpująco uzasadnione w prognozie. Wymaganym jest także uzupełnienie oceny realizacji planowanych zadań w odniesieniu do integralności tych obszarów oraz powiązań z innymi obszarami Natura 2000. Planowane inwestycje powinny być odpowiednio przeanalizowane i ocenione w prognozie w szczególności w kontekście oceny oddziaływań na siedliska przyrodnicze, siedliska gatunków i gatunki będące przedmiotami ochrony w danym obszarze Natura 2000. Powyższego brak jest w</p>	<p>zakresie planowanej lokalizacji ich realizacji, jak również jakichkolwiek parametrów technicznych, a ograniczają się do ogólnych opisów. Wyklucza to możliwość identyfikacji kolizji z siecią obszarów chronionych w ujęciu przestrzennym, w szczególności np. postulowane określenie powierzchni zajętości siedlisk, a także czy zajętość ta będzie powodowała znacząco negatywne oddziaływanie na cele ochrony obszaru. To z kolei wyklucza możliwość sformułowania jakichkolwiek wiarygodnych wniosków</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
		<p>prognozie, co nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie o braku negatywnych oddziaływań na obszary Natura 2000. Należy pamiętać, że każde stwierdzenie o wystąpieniu negatywnego oddziaływania lub jego braku powinno być w sposób wyczerpująco uzasadnione w prognozie, mając na uwadze stopień szczegółowości dokumentu.</p>	<p>czy planowane inwestycje będą negatywnie wpływać na obszary Natura 2000, w tym czy oddziaływanie będzie miało charakter znaczący.</p> <p>Ponownego podkreślenia wymaga fakt, iż stopień szczegółowości dokonanych w Prognozie OOS ocen wynika z poziomu ogólności ocenianego dokumentu, który nie daje jakichkolwiek podstaw do jednoznacznej identyfikacji i oceny oddziaływań na poziomie postulowanym przez organ opiniujący.</p> <p>Stąd zidentyfikowanym w załączniku 1 Prognozy OOS na możliwym do uwzględnienia poziomie szczegółowości oddziaływaniom</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
			określano adekwatne działania minimalizujące. Natomiast wnioski ogólne o braku znaczących oddziaływań na środowisko, w tym na sieć obszarów Natura 2000 formułowano przy założeniu ich uwzględnienia na etapie wdrażania Zadań.
24	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach	W prognozie (str. 100) znajdują się zapisy cyt.: „Realizacja tych zadań może powodować potencjalne negatywne oddziaływania na obszary chronione. Jednak ze względu na brak precyzyjnych informacji na temat lokalizacji tych działań, na etapie sporządzania prognozy nie ma możliwości precyzyjnego określenia czy dane działanie może oddziaływać na te obszary i przedmioty ich ochrony.” Zauważyć należy, że prognoza oddziaływania na środowisko, którą sporządza się w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ma za zadanie już na wczesnym etapie planowania inwestycji na terenie danej jednostki administracyjnej, ocenić czy dane działanie może być realizowane bez znaczących skutków dla środowiska. Przeprowadzona wnikliwa analiza ma dać wiedzę zainteresowanym grupom, z jakim wpływem realizacji zamierzonych działań/zadań powinny się liczyć i jakie są możliwości ograniczania takiego wpływu. Aby opracowanie to miało charakter obiektywny i było porównywalne z innymi tego typu dokumentami, musi spełniać wymagania	Uwaga nieuwzględniona. W uzupełnieniu przytoczonej w przypadku poprzednich uwag argumentacji o braku racjonalności wyciągania wniosków o wysokiej szczegółowości na podstawie bardzo ogólnych opisów zadań, bez określenia jakichkolwiek parametrów przestrzennych bądź

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
		<p>wynikające z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), odnoszące się do rzetelnego ustalenia występującego stanu faktycznego, na który składają się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informacje o występujących na danym terenie, objętym zasięgiem opracowywanego dokumentu, składnikach środowiska; - przedstawienie zakładanych skutków wykonania zamierzeń wynikających z realizacji opracowywanego dokumentu – zarówno w ujęciu lokalnym, jak i transgranicznym. (Gruszecki Krzysztof, Komentarz do ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wyd. III 2020 r.). 	<p>technicznych, należy przytoczyć dalszą część cytowanego akapitu, która wskazuje, iż: „dla wszystkich działań, których charakter wskazuje, że mogą wiązać się z możliwością ingerencji w obszary chronione przyjęto, że mogą one potencjalnie oddziaływać na obszary. Dalszy proces wdrażania tych działań powinien być poprzedzony właściwymi analizami w celu weryfikacji możliwości ich negatywnego oddziaływania. W przypadku realizacji planowanych działań na terenach chronionych lub w ich pobliżu należy zadbać, aby wykorzystywane były wszystkie instrumenty</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
			<p>prawne chroniące środowisko przyrodnicze. Dotyczy to zwłaszcza procedury oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko sporządzanych na obszarach Natura 2000, które dają możliwość zastosowania znacznej liczby środków mitygacyjnych chroniących środowisko przed potencjalnie negatywnym oddziaływaniem.”</p> <p>Jest to adekwatna do poziomu ogólności analizowanego Programu ochrony środowiska rekomendacja umożliwiająca uniknięcie negatywnego wpływu</p>

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
			danego działania na sieć obszarów chronionych. Prognoza OOS spełnia przytoczone wymogi z komentarza do Ustawy OOS, przedstawiając wymagane informacje w rozdziałach 5, 6 i Załączniku 1.
25	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach	W treści prognozy (str. 252) znajdują się stwierdzenia, iż cyt.: „Zgodnie z przeprowadzoną w rozdziale 4 analizą, znacząca liczba określonych w POŚ2030 zadań wymagać będzie uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, na etapie której możliwe będzie uszczegółowienie i doprecyzowanie wykazu koniecznych do zastosowania działań minimalizujących, gdyż wtedy znane będą już zarówno lokalizacje jak i parametry techniczne tych przedsięwzięć.”. Należy podkreślić, iż „Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem mającym charakter dowodu w postępowaniu administracyjnym. Jest to dokument urzędowy, gdyż sporządzany jest przez organ administracji publicznej w zakresie kompetencji tego organu. Istotą prognozy oddziaływania na środowisko jest dostarczenie organowi i innym zainteresowanym podmiotom informacji na temat tego jakie skutki realizacji przedsięwzięcia mogą wystąpić w rzeczywistości” (Bartosz Rakoczy, Komentarz do ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, 2010 r.).	Uwaga nieuwzględniona. Treść uwagi dowodzi braku zapoznania się organu opiniującego z zawartością Załącznika 1 do Prognozy OOS, w którym na poziomie konkretnych zadań definiowanych przez Program określono ich skutki dla środowiska, kwantyfikując oddziaływanie na poszczególne jego komponenty, jednocześnie wskazując adekwatne działania

Lp.	Wnioskodawca	Uwagi i wnioski do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego do 2030 roku”	Rozstrzygnięcie
		W prognozie należy uwzględnić zapisy stosowne do specyfiki danego przedsięwzięcia/działania, w tym działania minimalizujące negatywne oddziaływania na środowisko, co nie zostało w sposób dostateczny przeanalizowane.	minimalizujące potencjalne oddziaływania negatywne oraz wzmacniające te o charakterze potencjalnie pozytywnym.

Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

W ramach przeprowadzonego postępowania nie stwierdzono konieczności przeprowadzenia procesu transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Zakres i sposób monitorowania realizacji POŚ2030 zaproponowany został w rozdziale 17.4 dokumentu.

W swojej treści za kluczowy aspekt zarządzania jakością środowiska uznaje się ścisłą współpracę przy wdrażaniu różnych programów i polityk środowiskowych odpowiedzialnych za to instytucji na wszystkich poziomach planowania strategicznego.

Zaproponowana koncepcja monitoringu wdrażania POŚ2030 objęła określenie mierzalnych wskaźników dla ujętych w nim celów. Dla każdego wskaźnika określono wielkość w roku bazowym oraz źródło danych o wskaźniku. Przyjęto, że proces monitoringu będzie prowadzony od szczebla gminnego, przez powiatowy, kończąc na wojewódzkim. Wskazano jednocześnie, że zarządzanie POŚ2030 leży po stronie Zarządu Województwa Świętokrzyskiego, który również wykonuje niektóre zadania zdefiniowane w POŚ2030. Realizacja POŚ2030 jednak spoczywa w głównej mierze na innych podmiotach i wymaga koordynacji. Z tego względu w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego funkcjonuje wyodrębniona jednostka, która zajmuje się monitoringiem środowiska naturalnego w województwie, a także planowaniem i koordynacją realizacji projektów, służących ochronie oraz poprawie stanu środowiska. Jednostka ta zajmuje się również sporządzaniem co 2 lata raportów z wykonania programu ochrony środowiska (zgodnie z art. 18 ustawy POŚ), które następnie przedstawiane są sejmikowi województwa. Wnioski ze sporządzanych raportów są brane pod uwagę przy tworzeniu kolejnych edycji programów ochrony środowiska.

Jak wskazano zarówno w analizowanym POŚ2030, jak i w Prognozie OOS, wdrożenie dokumentu będzie miało szereg istotnych implikacji dla jakości środowiska, tak lokalnie jak i na poziomie regionu.

Prośrodowiskowy charakter ocenianego dokumentu na wskaźniki jego realizacji niejako wymusza wybór parametrów charakteryzujących stan środowiska i jego zmiany. Dlatego w POŚ2030 przyjęto, iż monitoring prowadzony będzie w sposób, na który składają się:

- monitoring wewnętrzny: analiza tempa i stopnia realizacji poszczególnych zadań wynikających z POŚ2030, w przypadku braku realizacji działań oraz osiągnięcia zakładanych wskaźników analiza przyczyn zaistniałej sytuacji oraz bieżących problemów środowiskowych,
- monitoring zewnętrzny: analiza stanu środowiska, analiza planów i przedsięwzięć, których realizacja będzie wpływać na stan i jakość środowiska; wykonywany on będzie, m.in. przez służby prowadzące Państwowy Monitoring Środowiska oraz jednostki kontrolne administracji państwowej.

Wskazano, że postęp we wdrażaniu POŚ2030 można mierzyć wskaźnikami:

- presji na środowisko, które wskazują główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych (przykładowo emisja zanieczyszczeń do środowiska),
- stanu środowiska, odnoszącego się do jakości środowiska i jakości jego zasobów (przykładowo jakość wód powierzchniowych i podziemnych). Podstawą ich określenia są wyniki badań i pomiarów uzyskane w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Wskaźniki te obrazują ostateczny rezultat realizacji celów polityki ekologicznej i powinny być tak konstruowane, aby możliwe było dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian zachodzących w czasie,
- reakcji działań zapobiegawczych, które pokazują działania podejmowane przez wyznaczone podmioty w celu poprawy jakości środowiska, złagodzenia antropogenicznej presji na środowisko lub wypełnienia obowiązków wynikających z odrębnych przepisów (przykładowo procent mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, liczba ustanowionych planów ochrony).

Ponadto zauważono, że wskaźniki monitorowania określone w POŚ2030 muszą być adekwatne do wskaźników opracowanych już w obowiązujących dokumentach sektorowych, by stworzyć możliwość sprawnego i efektywnego raportowania o stanie środowiska w regionie.

W oparciu o powyższe założenia w Tab. 65 POŚ2030 zaproponowano 22 wskaźniki dedykowane monitorowaniu poszczególnych sektorów, którym odpowiadają cele strategiczne. Obejmują one kluczowe parametry jakości komponentów środowiska, takie jak powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, natężenie promieniowania, stan wód, gleb, zasobów geologicznych i przyrodniczych.

W związku z powyższym należy przyjąć, iż zaproponowana metoda, zakres oraz częstość monitorowania, pozwoli na właściwą ocenę wpływu wdrożenia POŚ2030 na stan środowiska regionu.

Uzasadnienie wyboru wariantu ostatecznej wersji dokumentu

Przeprowadzone w ramach opracowania Prognozy OOŚ analizy i oceny wskazują, że przy uwzględnieniu zaproponowanych działań minimalizujących, zadania definiowane przez POŚ2030 nie doprowadzą do znaczących negatywnych oddziaływań na żaden z komponentów środowiska. Pozwolą one również wykluczyć lub zminimalizować szereg zidentyfikowanych potencjalnych oddziaływań negatywnych o mniejszej istotności. Ponadto przeprowadzone oceny wskazały, że POŚ2030 jako całość będzie charakteryzował się szeroko rozumianym pozytywnym wpływem na środowisko przyrodnicze i kulturowe regionu.

Oznacza to, że przyjęcie POŚ2030 było możliwe bez analizy przesłanek i zezwolenia, o których mowa w art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

Wobec spełnienia wszystkich wymogów ustawy OOŚ dokument został przyjęty w ostatecznym kształcie po uwzględnieniu uwag, wniosków i opinii otrzymanych w ramach postępowania SOOŚ.